Llywodraeth Cymru

Cyfalaf Trafodiadau Ariannol
Ymateb i Adroddiad y Pwyllgor Cyllid (Tachwedd 2024)

22/01/2025

Ym mis Tachwedd 2024, cyflwynodd y Pwyllgor Cyllid ei adroddiad ar Gyfalaf Trafodiadau Ariannol. Mae'r adroddiad yn cynnwys 15 argymhelliad.

Mae'r ddogfen hon yn nodi ymateb Llywodraeth Cymru i'r argymhellion hynny a'r camau nesaf y mae'n bwriadu eu cymryd cyn cylch cyllideb 2026-27.

1. Cyflwyniad

Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i wneud y defnydd gorau posibl o Gyfalaf Trafodiadau Ariannol (CTA) er mwyn cyflawni blaenoriaethau'r Gweinidogion.

1. Diolch i aelodau Pwyllgor Cyllid y Senedd am eu hadroddiad ar Gyfalaf Trafodiadau Ariannol. Rwy'n rhannu eu hymrwymiad i wella'r broses o ddefnyddio CTA.

2. Mae Llywodraeth Cymru eisoes wedi cymryd camau i wella ei phrosesau ac i gynyddu tryloywder ynghylch y defnydd o CTA. Roedd Cyllideb Ddrafft 2025-26 yn cynnwys mwy o fanylion am CTA nag sydd wedi'u darparu o'r blaen yn y cam drafft er mwyn cefnogi craffu effeithiol ar y gyllideb. Byddwn yn parhau i wneud gwelliannau, ac rwy'n croesawu cyfraniad adroddiad y Pwyllgor at y gwaith hwn.

3. Fel y mae'r adroddiad yn ei nodi, gan fod CTA yn fath o gyllid cyhoeddus ad-daladwy, rhaid ei ddefnyddio'n briodol yn unol â'r gofynion a osodir ar lefel Llywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru ar gyfer defnyddio arian cyhoeddus yn effeithiol. Mae'r gofynion hyn yn gosod cyfyngiadau ar i ba raddau y gellir diwygio prosesau. Serch hynny, byddwn yn ceisio gweithio'n adeiladol i weithredu argymhellion y Pwyllgor pan fo hynny'n bosibl.

4. Rwyf wedi nodi fy ymateb i argymhellion unigol yr Adroddiad isod ac wedi gofyn i'm swyddogion barhau i gadw cysylltiad â Chlerc y Pwyllgor Cyllid i sicrhau bod y Pwyllgor yn cael yr wybodaeth ddiweddaraf am waith sy'n gysylltiedig â'r argymhellion hyn.

2. Ymateb i'r 15 argymhelliad

Argymhelliad 1

Mae'r Pwyllgor yn argymell bod yr Ysgrifennydd Cabinet yn asesu sut y mae ailddosbarthiad Banc Datblygu Cymru gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol fel corff llywodraeth ganolog wedi effeithio ar y ffordd y gall ddefnyddio a dyrannu cyllid cyfalaf trafodiadau ariannol, ac yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor am ganlyniad yr asesiad, gan gynnwys unrhyw gamau a gymerwyd.

Ymateb: Derbyn

Mae ailddosbarthu Banc Datblygu Cymru fel corff llywodraeth ganolog yn effeithio'n bennaf ar ba bryd y mae gwariant CTA yn cael ei gydnabod yn erbyn cyllideb Llywodraeth Cymru. Mae dwy elfen barhaus o waith y mae'n rhaid eu cwblhau cyn y gellir rhoi asesiad i'r Pwyllgor.

Yr elfen gyntaf yw'r penderfyniad gyda Thrysorlys EF ynglŷn â thriniaeth canlyniadau cyllidebol sy'n deillio o ailddosbarthu Banc Datblygu Cymru fel corff llywodraeth ganolog.

Yr ail yw trafodaethau rhwng Llywodraeth Cymru a Thrysorlys EF ynghylch y Fframwaith Rheoli Trafodiadau Ariannol, a gyhoeddwyd ym mis Hydref 2024. Disgwylir i'r rhain gael eu cynnal yn gynnar yn 2025 i ystyried unrhyw effeithiau posibl ar feysydd datganoledig.

Bydd canlyniad y gwaith hwn yn arwyddocaol i'n hasesiad o sut y bydd ailddosbarthu Banc Datblygu Cymru yn effeithio ar y ffordd y gall ddefnyddio cyllid CTA.

Argymhelliad 2

Mae'r Pwyllgor yn argymell bod yr Ysgrifennydd Cabinet yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am gynnydd trafodaethau â'r Trysorlys ynghylch diwygio cyfalaf trafodiadau ariannol.

Ymateb: Derbyn

Ni fu unrhyw drafodaethau ffurfiol â'r Trysorlys yn ystod y blynyddoedd diwethaf ynghylch diwygiadau posibl i CTA, ond rydym yn awyddus i weithio'n agos gyda Llywodraeth y DU ar hyn. Mae rhai trafodaethau anffurfiol cynnar rhwng swyddogion wedi cael eu cynnal, a rhagwelir y bydd diwygiadau i CTA yn cael eu hystyried drwy Adolygiad Gwariant Llywodraeth y DU sydd ar y gweill ar hyn o bryd. Bydd rhagor o wybodaeth yn cael ei rhoi i'r Pwyllgor ar ôl y broses honno.

Argymhelliad 3

Mae'r Pwyllgor yn argymell bod yr Ysgrifennydd Cabinet yn cadarnhau cyfanswm y cyllid cyfalaf trafodiadau ariannol y mae Llywodraeth Cymru wedi'i gael hyd yn hyn.

Ymateb: Derbyn

Hyd at a chan gynnwys Prif Amcangyfrifon 2024-25, mae Llywodraeth y DU wedi darparu £2,230,774m o CTA wedi'i glustnodi ers 2012-13.

Argymhelliad 4

Mae'r Pwyllgor yn argymell bod yr Ysgrifennydd Cabinet yn sicrhau bod manylion ynghylch dyraniadau cyfalaf trafodiadau ariannol yn cael eu cyflwyno yn nogfennaeth Cyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru ar gyfer 2025-26 a'r blynyddoedd i ddod ac, os nad yw hyn yn bosibl, y caiff esboniad llawn ei roi i gyfiawnhau'r dull gweithredu a fabwysiadwyd.

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i ddarparu gwybodaeth dryloyw ynglŷn â sut y dyrennir cyllid o bob ffynhonnell. Felly, cyhoeddom fanylion dyraniadau CTA arfaethedig yng Nghyllideb Ddrafft 2025-26 ar 10 Rhagfyr 2024.

Bwriadwn ddarparu'r wybodaeth hon yn y Gyllideb Ddrafft bob blwyddyn. Os na fydd hyn yn bosibl, rhoddir esboniad i'r Pwyllgor ymlaen llaw.

Argymhelliad 5

Mae'r Pwyllgor yn argymell bod yr Ysgrifennydd Cabinet yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor am sut y mae symiau canlyniadol Barnett yn effeithio ar y cyllid cyfalaf trafodiadau ariannol sydd ar gael, cyn gynted ag y bydd Llywodraeth Cymru yn cael cyllid ychwanegol o'r fath.

Ymateb: Derbyn

Os bydd cyllid ychwanegol sy'n effeithio ar CTA yn dod i law y tu allan i'r broses gyllidebol flynyddol, bydd Llywodraeth Cymru yn rhoi gwybod i'r Pwyllgor Cyllid cyn gynted ag sy'n ymarferol ar ôl i'r cyllid gael ei gadarnhau.

Argymhelliad 6

Mae'r Pwyllgor yn argymell bod yr Ysgrifennydd Cabinet yn cyhoeddi data cyfalaf trafodiadau ariannol wedi'u dadgyfuno ochr yn ochr â dogfennau'r Gyllideb Ddrafft o 2025-26 ymlaen.

Ymateb: Derbyn

Yng Nghyllideb Ddrafft 2025-26, cyhoeddom ddata wedi'u dadgyfuno yn y Tablau Ategol.

Argymhelliad 7

Mae'r Pwyllgor yn argymell bod yr Ysgrifennydd Cabinet yn cynnal dadansoddiad o'r defnydd o gyfalaf trafodiadau ariannol, fesul sector, ac yn cyflwyno ei ganfyddiadau i'r Pwyllgor.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Rwyf wedi gofyn i'm swyddogion gynnal dadansoddiad o ble mae CTA wedi'i ddyrannu hyd yma ac i ddarparu'r wybodaeth hon i'r Pwyllgor. Er mwyn hwyluso'r gwaith hwn,

rwyf wedi gofyn iddynt drafod ymhellach â'r Pwyllgor i ddeall natur yr wybodaeth a fyddai fwyaf defnyddiol i'r Pwyllgor.

Argymhelliad 8

Mae’r Pwyllgor yn argymell bod yr Ysgrifennydd Cabinet yn sicrhau bod gwybodaeth ac arbenigedd sy’n ymwneud â chyfalaf trafodiadau ariannol yn cael eu rhannu ar draws adrannau Llywodraeth Cymru, a bod hyfforddiant yn cael ei dargedu at staff mewn meysydd polisi nad ydynt wedi defnyddio’r cyllid hwnnw yn llawn hyd yn hyn.

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru eisoes wedi dechrau adolygu'r canllawiau mewnol ar CTA ar gyfer cylch nesaf y gyllideb. Yn ogystal, bydd sesiynau hyfforddi wedi'u targedu ar gyfer staff sydd â phrofiad cyfyngedig o CTA neu sydd heb brofiad o gwbl ohono, ond a allai fod â chyfleoedd i ddefnyddio CTA yn y meysydd y maent yn gyfrifol amdanynt, yn cael eu cynnal gan fy swyddogion i helpu i hwyluso rhannu arbenigedd a gwybodaeth ar draws adrannau.

Mae Trysorlys Cymru yn darparu cymorth rhagweithiol i adrannau ar draws Llywodraeth Cymru drwy gydol y flwyddyn i nodi a datblygu cynigion penodol, gan roi sylw penodol i gefnogi cynigion newydd ac arloesol o feysydd lle y mae diffyg profiad o ddefnyddio CTA. Mae trafodaethau wedi'u targedu hefyd yn cael eu cynnal ag arweinwyr cyllid a pholisi perthnasol yn ystod proses y gyllideb i sicrhau y gellir cyflwyno cynigion hyfyw o ystod mor eang o feysydd â phosibl.

Argymhelliad 9

Mae’r Pwyllgor yn argymell bod yr Ysgrifennydd Cabinet yn cyhoeddi’r tri maen prawf llwyddiant a ddefnyddir gan Lywodraeth Cymru mewn perthynas â chyfalaf trafodiadau ariannol a bod hyn yn rhan o ganllawiau i fusnesau sydd â diddordeb mewn gwneud cais am gyllid o’r fath fel bod y canlyniadau disgwyliedig yn hysbys ar y dechrau cyn gwneud cais.

Ymateb: Derbyn yn Rhannol

Mae Llywodraeth Cymru yn defnyddio’r egwyddorion craidd ar gyfer rheoli pob math o adnoddau cyhoeddus fel y’u nodir yn ‘Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru’ a chanllawiau Trysorlys EF ar gyllidebu cyfunol wrth ystyried defnyddio CTA. Dichonoldeb, hyfywedd a dymunoldeb cynnig yw’r ystyriaethau allweddol. Yn benodol o ran CTA, mae canllawiau Trysorlys EF ar gyllidebu cyfunol yn nodi bod disgwyl i unrhyw gyllid a ddarperir gael ei ad-dalu’n llawn. Felly, mae’r gallu i ad-dalu a phroffil disgwyliedig yr ad-daliadau’n cael eu hystyried bob tro cyn dyrannu CTA.

Mae’n ofynnol i bob dyraniad CTA ddilyn yr amodau ar gyfer defnyddio arian cyhoeddus, gan sicrhau bod adnoddau’n cael eu defnyddio’n effeithiol ac yn effeithlon, a bod buddsoddiadau’n cael eu had-dalu’n llawn. Rhaid gwneud dyraniadau mewn ffordd wrthrychol a theg, gan ddefnyddio dadansoddiadau cost a budd, a rhaid ceisio sicrhau gwerth da ac osgoi unrhyw wrthdaro buddiannau.

Mae Llywodraeth Cymru wrthi'n datblygu canllawiau ar gyfer rhanddeiliaid allanol. Fodd bynnag, mae'r mwyafrif o fusnesau sy'n cael CTA yn gwneud hynny drwy Fanc Datblygu Cymru ac ni fyddant yn gwahaniaethu rhwng y ffrydiau cyllido a ddarparwyd ar gyfer y

benthyciad neu'r buddsoddiad. Mae'n annhebygol y bydd y busnesau hyn yn ymwybodol bod CTA wedi cael ei ddefnyddio, ac felly ni fyddai arnynt angen canllawiau penodol ar gyfer buddsoddiadau a ariennir gan CTA.

Argymhelliad 10

Mae'r Pwyllgor yn argymell bod yr Ysgrifennydd Cabinet yn rhoi rhagor o wybodaeth am y camau a gymerwyd gan Fanc Datblygu Cymru i symleiddio'r broses ymgeisio am gyfalaf trafodiadau ariannol, a'r rhwystrau a wynebodd wrth wneud hynny o fewn y fframwaith presennol.

Ymateb: Derbyn

Ceisiadau busnes am gyllid.

Gwneir pob cais am gyllid gan Fanc Datblygu Cymru drwy un ffurflen gais ddigidol. Y model a weithredir gan y Banc Datblygu yw adolygu anghenion y busnes a darparu'r cyllid sydd fwyaf addas i'r cwmni, a all fod naill ai'n gyllid dyledion neu ecwiti, neu'n gyfuniad ohonynt, a gall hefyd ddod o gronfeydd lluosog.

Yr egwyddor arweiniol yw symleiddio'r prosesau ar gyfer busnesau cyn belled ag y bo modd a darparu'r gwasanaeth gorau i gwsmeriaid. Yn y pen draw, mae perchnogion busnesau'n meddwl mwy am y telerau a'r amserlen na pha un o'r 11 o gronfeydd busnes a reolir gan y Banc Datblygu fydd yn darparu'r cyllid. Mae'r broses ar gyfer y busnes yn cael ei phennu'n bennaf gan y math o gyllid sy'n cael ei geisio (er enghraifft cyllid dyledion, ecwiti neu brosiect), yn hytrach na chan gronfeydd unigol neu o ble mae eu cyfalaf yn dod.

O ran y broses ymgeisio, mae llawer o waith wedi'i wneud i symleiddio'r broses o wneud penderfyniadau. Yn achos microfenthyciadau o hyd at £50,000 i fusnesau sydd wedi bod yn masnachu ers dwy flynedd neu fwy, nod y Banc Datblygu yw darparu penderfyniad o fewn dau ddiwrnod gwaith ar ôl cael yr holl wybodaeth sydd ei hangen.

Gwnaed buddsoddiad pellach yn nhaith y cwsmer ac mae disgwyl lansio porth cwsmeriaid newydd yn gynnar yn 2025. Dyma gam arloesol a sylweddol sy'n enghraifft o ymrwymiad parhaus y Banc Datblygu i wasanaeth cwsmeriaid.

Yn ehangach, mae'r Banc Datblygu yn gweithredu model sydd wedi'i seilio ar berthynas ac sy'n galluogi busnesau i siarad yn uniongyrchol ag unigolion yn y banc os oes angen. Caiff ceisiadau ar gyfer benthyciadau mwy eu hystyried fesul achos. Mae hyn yn ychwanegu at yr amser a gymerir i ystyried cais o'i gymharu â dulliau sydd wedi'u seilio ar algorithm yn unig. Fodd bynnag, mae'r dull hwn yn helpu'r banc i ddeall anghenion ac amgylchiadau ymgeisydd yn well cyn gwneud penderfyniadau. Mae'r banc wedi cyflawni sgôr eithriadol o uchel, sef 90, yn y Net Promoter Score[1], sy'n dangos bod cwsmeriaid yn croesawu ac yn gwerthfawrogi'r dull sydd wedi'i seilio ar berthynas.

Y broses ar gyfer sicrhau CTA i'w ddefnyddio gan y Banc Datblygu

[1] Mae'r Net Promoter Score yn ddull poblogaidd o fesur profiad, boddhad a theyrngarwch cwsmeriaid.

Mae'r Banc Datblygu yn ystyried mewnwelediad a gwybodaeth o'r farchnad i nodi cyfleoedd ar gyfer cyllid newydd y mae'n credu fydd yn llwyddo yn y farchnad. Yna, bydd y Banc Datblygu yn datblygu ac yn cyflwyno achos busnes i'w ystyried gan Lywodraeth Cymru. Os caiff ei dderbyn, bydd y tîm polisi perthnasol yn ymwneud â'r broses ymgeisio a reolir yn ganolog fel y gellir ystyried rhinweddau'r cais ochr yn ochr â cheisiadau eraill yng nghyd-destun blaenoriaethau'r Llywodraeth. Os bydd yn llwyddiannus, caiff trefniadau contractiol eu llunio er mwyn gweithredu.

Argymhelliad 11

Mae’r Pwyllgor yn argymell bod yr Ysgrifennydd Cabinet yn cyhoeddi manylion ynghylch dyraniadau cyfalaf trafodiadau ariannol a wneir o fewn ei gyllideb a’r rhesymau dros y cyllid hwnnw, bob blwyddyn.

Ymateb: Derbyn:

Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i ddarparu gwybodaeth dryloyw ynglŷn â dyraniadau CTA a diben y cyllid hwnnw. Cyhoeddom fanylion dyraniadau CTA arfaethedig ynghyd â'u diben a'u defnydd posibl yng Nghyllideb Ddrafft 2025-26 ar 10 Rhagfyr 2024.

Argymhelliad 12

Mae’r Pwyllgor yn argymell bod yr Ysgrifennydd Cabinet yn rhoi rhagor o eglurhad ynghylch y broses y mae Llywodraeth Cymru yn ei defnyddio i ad-dalu ei chyfalaf trafodiadau ariannol i Drysorlys EF, ac yn sicrhau bod yr wybodaeth honno ar gael i’r cyhoedd.

Ymateb: Derbyn:

Cytunir ar ad-daliadau CTA i Drysorlys EF ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol. Cytunir ar werth ad-daliadau ym mhob blwyddyn ar sail y tanwariant a adroddir yn erbyn y gyllideb CTA derfynol namyn unrhyw danwariant y mae Llywodraeth Cymru yn ei gario ymlaen yng Nghronfa Wrth Gefn Cymru.

Mae'r swm yn cael ei nodi yn Adroddiad Alldro Llywodraeth Cymru.

Argymhelliad 13

Mae’r Pwyllgor yn argymell bod yr Ysgrifennydd Cabinet yn esbonio sut y gallai Llywodraeth Cymru ddefnyddio tanwariant mewn dyraniadau cyfalaf trafodiadau ariannol fel cyfalaf cyffredinol.

Ymateb: Derbyn:

Mae CTA yn elfen wedi'i chlustnodi o setliad DEL Cyfalaf Llywodraeth Cymru na ellir ond ei ddefnyddio ar gyfer buddsoddiadau benthyg neu ecwiti. Ni ellir ei ddefnyddio at ddibenion y tu allan i'r hyn a glustnodwyd ond gyda chytundeb Trysorlys EF.

Argymhelliad 14

Mae’r Pwyllgor yn argymell bod Llywodraeth Cymru yn egluro faint o gyfalaf trafodiadau ariannol sy’n cael ei ailgylchu bob blwyddyn ariannol, a bod yr wybodaeth hon yn cael ei rhoi yn ei chyllideb ddrafft flynyddol a’i dogfennaeth alldro fel mater o drefn.

Ymateb: Derbyn

Yng Nghyllideb Ddrafft 2025-26, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ddata ar ddyraniadau cyllid CTA newydd ac ad-daliadau CTA wedi'u hailgylchu. Mae cyfanswm cwantwm y cyllid sydd ar gael wedi'i ddyrannu, gan gynnwys elfen o or-raglennu i reoli tanwariant posibl. Ar hyn o bryd, mae'r Banc Datblygu yn ailgylchu CTA o fewn Cronfa Eiddo Cymru 2 a Chronfa Safleoedd Segur Cymru.

Yn 2023-24, buddsoddodd y Banc (gan ddefnyddio cyllid wedi'i ailgylchu) gyfanswm o £32,755,000. Roedd hyn wedi'i rannu'n £19,062,000 ar gyfer Cronfa Eiddo Cymru 2 a £13,693,000 ar gyfer Cronfa Safleoedd Segur Cymru. Cafodd y buddsoddiad hwn ei wrthbwyso'n sylweddol gan dderbyniadau eiddo yn y flwyddyn (82%) o £26,992,000. Mae hyn yn dangos y gwerth sylweddol am arian y gall ailgylchu cyllid ei gynnig o'i gymharu â chyllid newydd yn ystod y flwyddyn.